

(جایگاه زن در حقوق بشر، کنوانسیون حقوق زن واعلامیه جهانی حقوق بشر)

"مجتبی عوضی نژاد دانشجوی دکتری حقوق عمومی و احکامارات"

چکیده

بعد از جنگ جهانی دوم و از زمان تصویب منشور ملل متحد و اعلامیه ی جهانی حقوق بشر، مجموعه ای از اسناد بین المللی حقوق بشر که به صورت خاص و یا عام ناظر بر زنان میباشد؛ از جمله میثاقین، کنوانسیون محو کلیه ی اشکال تبعیض علیه زنان، برنامه ی عمل نایروبی، پکن، اعلامیه ی توسعه ی هزاره و... و ساز و کارها ی اجرایی برای این اسناد از جمله کمیسیون حقوق بشر سابق شورای حقوق بشر، کمیسیون مقام زن، کمیته ی حقوق بشر میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و دیگر نهاد های ناظر ایجاد شده و حتی ساختارهایی در نهادهای منطقه ای از جمله در اتحادیه ی اروپا و اتحادیه آفریقایی تأسیس شده است. در تمام این موارد تمرکز و توجه به موضوع زنان، رفع تبعیض علیه آنها و ایجاد تساوی جنسیتی بوده است. نکته ی مهم در رویکرد اخیر این حمایتها و استیفاء حقوق زنان آن است که گاهی به این موضوع توجه نشده که مسائل دیگری هم غیر از تساوی و آزادی نیز وجود دارد، زیرا اینها شرط لازم اند نه شرط کافی، لذا میتوان گفت در این حمایتها (کیفیت) تحت الشعاع (کمیت) قرار گرفت، (زن بودن) زن موجب فراموشی (انسانبودن) وی گردید و در بیشتر اسناد حقوق بشری به موضوع خصوصیت حقیقی، فطری و خدادادی زنان و حمایت از نهاد مقدس خانواده و تفاوت کارکردی نهاد خانواده با دیگر نهادهای قراردادی توجه نشده است و اصولاً بر حقوق فردی تأکید شده است. در این مقاله به سیرحمایت از حقوق زنان و در سطوح مختلف، منطقه

ای و بین المللی پرداخته شده و در ادامه نگرشی انتقادی نسبت به رویکرد بین المللی صورت گرفته است.

واژگان کلیدی: جایگاه زن در حقوق بشر، کنوانسیون حقوق زن، اعلامیه جهانی حقوق زنان

۱_ مقدمه :

آنچه در اقدامات و اسناد بین المللی برای حمایت از حقوق زنان مشاهده میشود تأکید و پیگیری مفهوم (تساوی جنسیتی) است. در این مسیر شورای اقتصادی-اجتماعی سازمان ملل متحد تساوی جنسیتی را چنین تعریف و تبیین میکند: «نکته ی مهم در جنبه ی جنسیتی، فرایندی از تلاش هاست برای هر نوع اقدام و برنامه ریزی برابر برای زنان و مردان در حیطه ی تقنین، سیاست ها و برنامه ها و در هر محدوده و هر سطح. این مفهومی استراتژیک است برای آنکه در حیطه ی تجربه، طراحی، اجرا، نظارت و ارزیابی سیاست ها و برنامه ها زنان مشابه مردان ساخته شوند و در نهایت در کلیه ی قلمروهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی، زنان و مردان از موقعیتی برابر و مشابه بهره مند شوند مگر آنکه یک تفاوت بیولوژیکی موجب رفتار متفاوت گردد». در این راستا یونیسف در تعریف تساوی جنسیتی بیان میکند: «تساوی جنسیتی به معنی بهره مندی زنان و مردان و دختران و پسران از حقوق، منابع، فرصت ها و حمایت های برابر میباشد» (Unicef2011). همچنین صندوق جمعیت ملل متحد اعلام کرده که زنان وم مردان حقوق برابر دارند (Unfpa2008). بر مبنای همین تعریف، تساوی